

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

godina
years
Demokratija se uči
Democracy is to be learnt

Podgorica, 12.05.2017.

Ministarstvo prosvjete

Predmet: Komentari Centra za građansko obrazovanje (CGO) na nacrtu izmjena Zakona o visokom obrazovanju, Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju, Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju, Zakona o obrazovanju odraslih

Komentar na nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju

1. Definisanja plagijata – djelimično usvojeno, neophodna dopuna

CGO prijedlog bio je da norma glasi:

Zabranjeno je svako svjesno preuzimanje autorizovanog rada (stručni, naučni i umjetnički) i materijala bez označavanja da se radi o tuđem autorskom djelu ili dijelu tog djela, tuđih bitnih naučnih saznanja ili njihovih dijelova, hipoteza, teorija, naučnih postupaka, podataka do kojih se došlo naučnim istraživanjem, ili sprovođenjem druge slične radnje prikazujući ih kao autentično svoje djelo.

Ako nadležni organ utvrdi da je autorizovani rad iz stava 1 plagijat, isti se ima smatrati ništavnim, kao i ocjene, nagrade, zvanja i titule koje je lice koje se koristi plagijatom steklo na osnovu takvog rada.

Ustanova je dužna da proglasi ništavnim sve ocjene, nagrade, zvanja i titule koje je lice iz stava 1 ovog člana steklo na toj ustanovi, na osnovu takvog rada i preduzme krivično gonjenje prema istom licu.

Postupak utvrđivanja plagijata uređuje se statutom i akademskim kodeksom ustanove, a nakon stupanja na snagu posebnog Zakona o akademskom integritetu i odredbama tog zakona.

Obrazloženje: Zakon o visokom obrazovanju je krovni zakon koji mora sadržati osnovne pravne norme u oblasti na koju se odnosi, nezavisno od toga da li će posebnim zakonima dalje iste razrađivati ili ne. U tom dijelu, **Zakon o visokom obrazovanju mora sadržati opštu definiciju norme plagijata u za to određenom članu.** Podsjećanja radi, posebni zakon o ovom pitanju godinama nije bio prioritet iako ga je kao potrebu i postojeći Zakon o visokom obrazovanju prepoznao. I ukoliko se konačno pristupi izradi posebnog zakona koji će regulisati pitanje akademskog integriteta, čiji je sastavni dio i pitanje plagijata, a što su sve aktuelnije najave, jasno je da to ne samo da ne ograničava nego dodatno zahtijeva da se ova definicija plagijata nađe u Zakonu o visokom obrazovanju. Na ovaj način bi se **zaokružio i važan dio usklađivanja izmjena I dopuna ovog Zakona sa postojećim izmjenama I dopunama Krivičnog zakonika**, koji po prvi put prepoznaje plagijat kao krivično djelo I svrstava ga u kategoriju onih koji imaju najozbiljnije društveno negativne posljedice po težini kazne. CGO se godinama zalaže za jasnije zakonsko određivanje pitanja plagijata, i vjeruje da bi Ministarstvo prosvjete moralo ovo pitanje prepoznati u adekvatnom sadržajnom. **Za CGO je iznenađujuće uporno odbijanje Ministarstva prosvjete da se kroz postojeće izmjene i dopune Zakona o visokom obrazovanju ovo pitanje uvede na nivou definicije u članu 78.** koji se direktno bavi pitanjem plagijata, već je odlučeno da se ova definicija nađe u čl. 10 (Značenje izraza). Na ovaj način je izvršena bespotrebno izdvajanje definicije

Tel: +382 20 228 479
Fax: +382 20 228 499

info@cgo-cce.org
www.cgo-cce.org

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 96
81000, Podgorica, Crna Gora

www.facebook.com/cgo.cce

www.twitter.com/CGOCCE

www.instagram.com/cgo-cce

www.linkedin.com/cgo-cce

www.youtube.com/user/cgocce

2. Imenovanje Savjeta za visoko obrazovanje – djelimično usvojeno, neophodna dopuna

Usvojen je prijedlog CGO-a da Savjet imenuje i razrješava Skupština Crne Gore, na prijedlog Vlade, ali ne i prijedlog CGO-a da se u članstvo ovog Savjeta nađu i predstavnici nevladinih organizacija koje se bave obrazovanjem.

Međutim, CGO je podnio ovaj prijedlog u odnosu na važeću normu i ingerencije Savjeta za visoko obrazovanje. Nacrtom izmjena i dopuna Zakona, Savjetu se minimizira uloga i dimenzija u odnosu na onu koju je do sada imao u sistemu visokog obrazovanja, i ovo tijelo praktično ostaje bez uticaja i mogućnosti donošenja odluka o ključnim pitanjima.

Stoga, CGO-a smatra da **treba ojačati Savjet** na način **da organe upravljanja** (Upravni odbor i direktora) **Agencije za obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja ne može imenovati i razrješavati isključivo Vlada, već da to čini Savjet za visoko obrazovanje koga je prethodno imenovala Skupština Crne Gore.**

Obrazloženje: Članom 13b i 13c Izmjena i dopuna se dovodi u pitanje nezavisnost i nepristrasnost rada Agencije, koja treba da preuzme značajan dio nadležnosti Savjeta za visoko obrazovanje a definiše se kao administrativno tijelo potpuno zavisno od Ministarstva prosvjete bez ikakvog nivoa nezavisnosti i zakonom definisane odgovornosti i transparentnosti u radu. Zato je važno da organe upravljanja Agencije imenuje i razrješava Savjet, a da u Savjetu sjede članovi koje je izabrala Skupština Crne Gore. Neophodno je precizno odrediti i što i na koji način će raditi i kako će funkcionisati Agencija, dakle **pojasniti članove 13b i 13 c Zakona o Izmjenama i dopunama zakona o visokom obrazovanju.** Neki aspekti ovih pitanje se mogu razraditi zasebnim podzakonskim aktima, ali jasno je da mora postojati opšta instrukcija upravo u krovnom Zakonu koja obezbjeđuje minimum transparentnosti i odgovornosti rada ovog organa, uz napomenu da je to i do sada bila slabost rada Savjeta, pri čemu se od sada pruža i zakonski prostor da se takve slabosti dodatno prodube.

Važno je podvući da predložena norma utvrđuje neki «lebdeći» organ, koji je pravni sljedbenik Savjeta, ali koji ostaje misteriozan iako ima ključna javna ovlaštenja u oblasti visokog obrazovanja u Crnoj Gori. **Davanje ovako širokih i ozbiljnih ovlaštenja novoj Agenciji, koja će bitno oblikovati budućnost visokog obrazovanja u Crnoj Gori, mora biti praćeno i jasno definisanom odgovornošću i transparentnošću rada iste, ali i inkluzivnošću svih zainteresovanih strana** na način koji će obezbijediti kompetitivnost i legitimitet izbora ključnih organa same Agencije, a samim tim i njenu nezavisnost i efektivnu sposobnost da odgovori na obim i složenosti planiranih nadležnosti. U tom smislu, **CGO predlaže da se uspostavi Savjet ove Agencije koji bi nakon javnog konkursa** za određene stručne profile i društvene sektore, a koji uključuju i predstavnika NVO iz oblasti obrazovanja, **birala Skupština**, kao što je to već praksa i za brojna slična tijela koja su različitim dinamikom doprinosila ili doprinose nezavisnosti takvih organa. Ova intervencija je neophodna u cilju obezbjeđivanja osnove da članovi Savjeta (ranije) odnosno Savjeta Agencije (što bi bilo primjenjivije u predloženom okviru izmjena), budu nezavisna i nepristrasna lica koje preporučuju akademske, kao i druge stručne, reference u oblasti sektora koje predstavljaju, a čije kandidature imaju i legitimitet najšire podrške. Vlada ne bi smjela imenovati članove Agencije, jer je i sama osnivač državnog univerziteta. Agenciju treba da svi akteri visokog obrazovanja podjednako doživljavaju kao nezavisan i samostalan i onaj koji predstavlja pluralizam društvenih napora u pravcu unaprijeđenja kvaliteta visokog obrazovanja i rada svih visokoobrazovnih ustanova u Crnoj Gori. Predstavnici civilnog društva, u smislu nevladinih organizacija koje se bave obrazovanjem, moraju biti zastupljeni u članstvu Agencije kako bi se unaprijedio nivo transparentnosti rada ovog tijela, i osnažilo pravično, profesionalno i etičko donošenja odluka od strane ovog tijela. Treba podsjetiti i da je Savjet za visoko obrazovanje jedan od rijetkih, ako ne i jedini sličan Savjet, koji je do sada bio zatvoren za ovaj vid učešća i doprinosa

organizacija civilnog društva a što je i u nesaglasju sa proklamovanom državnom politikom Crne Gore o saradnji sa NVO sektorom i obavezama preuzetim u tom okviru u procesu pristupanja EU.

Posljedično, član 13f Izmjena u kome je navedeno da Agencija podnosi Vladi I Ministarstvu izvještaj o radu i poslovanju i godišnji finansijski izvještaj sa mišljenjem nezavisnog revizora mora se izmijeniti tako da navedene izvještaje Agencija treba da **podnosi Savjetu za visoko obrazovanje** čime se ojačava njegova kontrolna uloga, dok nadzor nad radom Agencije umjesto predloženog Ministarstva u članu 13g, treba da obavlja takođe **Savjet za visoko obrazovanje**.

3. Uvođenje obavezne prakse - usvojen

CGO prijedlog da *svi studijski programi pored redovnih teorijskih predavanja, moraju imati praktičnu nastavu kao obavezan dio kurikuluma, koji će biti kreditno vrednovani u skladu sa ishodima učenja* je usvojen i dodatno razrađen kroz nekoliko članova.

Nisu usvojeni sljedeći prijedlozi CGO-a:

4. Uvođenje obaveze objavljivanja svih magistarskih i doktorskih radova

Univerziteti imaju obavezu učiniti lako dostupnim, u elektronskoj formi, sve magistarske i doktorske radove zaposlenih sa akademskim zvanjem na visokoškolskim ustanovama u Crnoj Gori, sve magistarske i doktorske radove lica koji su doktorirali i magistrirali na ustanovama visokog obrazovanja u Crnoj Gori.

Ministarstvo prosvjete ima obavezu na isti način, kao u stavu 1 visokoškolske ustanove, učiniti dostupnim magistarske i doktorske radove za nosioce javnih ovlaštenja.

Naime, CGO je predložio **da se učine javno dostupnim radovi svih lica koja su magistrirala i doktorirala na univerzitetima u Crnoj Gori, a što je od presudnog značaja za razvijanje naučnog istraživanja na univerzitetima i potvrde vjerodostojnosti isprava o akademskom zvanju.**

Obrazloženje: Repozitorijum Univerziteta Crne Gore ne sadrži cjelovitu elektronsku bazu sa svim radovima objavljenim na tom univerzitetu u smislu javno dostupnih i kompletnih naučnih radova **magistara/master ili doktorskih radova**, već se daje samo tema i ime autora istih, čime se javnost neopravdano uskraćuje za punu informaciju a kreira se privid transparentnosti. Izuzetno je bitno da, radi unapređenju kvaliteta i promocije naučno-istraživačkog rada na univerzitetu, a samim tim i razvijanja kvalitetnog visokog obrazovanja u Crnoj Gori, ti radovi budu dostupni cjelovito. Konačno, živimo u doba modernih tehnologija kada se različiti materijali pretražuju nezavisno od toga gdje se lice koje radi istraživanje nalazi i besmisleno je očekivati da svako dolazi, na primjer, na UCG radi direktnog uvida u takve informacije. **Objavljivanje kompletnih radova u elektronskoj formi postaje praksa i kredibilnih univerziteta u regionu i nerazumljiv je otpor Ministarstva da ovo pitanje reguliše.** Istraživanje CGO-a o korupciji u obrazovanju je pokazalo da **čak 84% građana vjeruje da bi ova mjera bila korisna**, i to 14% njih da bi to doprinijelo u velikoj mjeri rješavanju problema plagijata, 45% cijeni da bi to u određenoj mjeri riješilo problem, 25% u maloj mjeri, a samo 14% njih nema stav, pri čemu nema onih koji imaju negativan stav prema ovoj mjeri¹.

¹ Stručni dio istraživanja je sproveda renomirana agencija Ipsos Strategic Marketing.

5. Uvođenje obaveze redovnih internih i eksternih revizija visokoskolskih ustanova i objavljivanja istih izvještaja

Unutrašnja (interna) revizija na ustanovama visokog obrazovanja se obavlja jednom godišnje za prethodnu godinu u skladu sa posebnim zakonom, statutom ustanove i međunarodnim standardima unutrašnje revizije.

Univerzitet Crne Gore je dužan objavljivati na svom sajtu Izvještaje interne revizije za svaku ustanovu pojedinačno.

Privatne ustanove visokog obrazovanja imaju obavezu iz stava 2 samo za dio sredstva finansiranih iz Budžeta Crne Gore.

Izuzetno od stava 1 unutrašnja revizija može se obavljati i vanredno.

Nezavisna spoljna revizija na ustanovama visokog obrazovanja se obavlja najmanje jednom u dvije godine za prethodne dvije godine, a izvještaji o rezultatima tih revizija treba da budu sastavni dio prijave za reakreditaciju.

Univerzitet Crne Gore je dužan objavljivati na svom sajtu izvještaje nezavisnih revizija.

Obrazloženje: Radi se o važnoj preporuci CGO-a u pravcu **kontrole trošenja sredstava kroz reviziju i javne dostupnosti tih finansijskih izvještaja**, koji treba da doprinesu transparentnosti i odgovornosti načina trošenja novca na fakultetetskim jedinicama UCG-a i privatnim fakultetima u dijelu sredstava koje dobijaju iz Budžeta Crne Gore. **Neophodno je sprovesti finansijske revizije i eskterne evaluacije i objavljivati izvještaje istih** i to za sve fakultetske jedinice, kako bi se i na taj način pratio kvalitet rada ovih ustanova i ispunjavanje uslova za reakreditaciju. **Način trošenja novca građana Crne Gore interesuje brojne subjekte, i ovi podaci ne smiju biti ni tajni niti nerazumljivi, već jasni i precizni.** Dodatno, upravo ovakvi dokumenti mogu značajno uticati na odluku da se izvrše korjenite promjene na fakultetским jedinicama koje loše posluju, ali i da se gradi sistem odgovornosti i kažnjivosti svake zloupotrebe državnih sredstava od strane rukovodećih lica fakulteta. Ranije je CGO upozoravao na brojne zloupotrebe i malverzacije u finansijskom poslovanju Filozofskog fakulteta, a na što je upravo ukazao interni finansijski izvještaj UCG za Filozofski fakultet, i što je ostalo bez adekvatne reakcije rukovodstva UCG i tužilačkih organa. Stoga je od ključne važnosti ovu mjeru uvrstiti u Zakon i na taj način unaprijediti transparentnost i odgovornost finansijskog poslovanja UCG-a i privatnih fakulteta, kao i rješavanje višegodišnjih finansijskih problema na UCG-u, a koji su posljedica fakičke nekažnjivosti onih koji kontinuirano krše Zakone.

6. Preciziranja procesa reakreditacije

Dalje, **uvodi se nepotrebno smanjenje nivoa provjera visokoobrazovnih ustanova za dobijanje reakreditacije**, čime se automatski **ostavlja prostor za zloupotrebe i nesavjesan rad**. Briše se eksterna evaluacija kao jedan od mehanizama nepristrasnog procjenjivanja dostignuća određenih programa i njihovog kvalitativnog odgovora na zahtjeve međunarodnih i domaćih praksi u visokom obrazovanju. Praksa u ostalim evropskim zemljama ukazuje da je eksterna evaluacija neophodna radi objektivnog ocjenjivanja postignutih rezultata. Nejasno je zašto Crna Gora, koja ni sada ne prednjači po prepoznatljivosti kad je riječ o kvalitetu visokog obrazovanja, zakonski stvara mogućnosti da se nastavi urušavanje kvaliteta rada visokoobrazovnih ustanova u Crnoj Gori.

Dosadašnja praksa je pokazala da je procenat studenata koji ispunjavaju ove ankete zanemarljiv, a što vjerovatno ima svoje utemeljenje i u nedovoljnom uvjerenju studenata da time zaista mogu uticati na unaprjeđenje nastave. Međutim rješenje koje se nameće ovim izmjenama i dopunama - *Učešće studenata u anketi je obavezno*, u postojeću praksu anonimnih anketa, je praktično nemoguće primijeniti i loše bi bilo ostaviti dvije međusobno konfrontirajuće odredbe u ovom tekstu, pošto iste obesmišljavaju jednu ili drugu odredbu.

Komentar na nacrt izmjena Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju

U nacrtu izmjena ovog zakonskog teksta se navodi da se u članu 76 stav 1 poslije tačke 5 dodaje, u okviru nadležnosti Školskog odbora, sljedeći stav: **donosi odluku o davanju u zakup imovine škole**

CGO smatra da se ova norma mora dopuniti na sljedeći način:

Izuzetno od stava 1 tačke 7 člana 76 ovog zakona Odlukom i ugovorom o davanju u zakup imovine škole ista se ne smije koristiti u političke (stranačke) svrhe radi političkih kampanja, održavanja političkih (stranačkih) skupova i drugih političkih (stranačkih) promocija bilo koje vrste u cilju otklona od političkog uticaja u vaspitno-obrazovnoj ustanovi.

Obrazloženje: Imajući u vidu činjenicu da se nerijetko održavaju partijski skupovi u prostorijama i u okviru imovine škola u vrijeme izbora u Crnog Gori, **ovaj stav dodatno podstiče i daje ovlaštenja zakupcu da imovina škole može biti korištena i u partijske svrhe** što se na kraju zakupoprimcu ne bi ni moglo zabraniti. CGO je u maju 2014. godine podnio Ministarstvu prosvjete Inicijativu za razriješenje svih direktora ustanova obrazovanja u kojima su organizovani partijski skupovi i kada su direktori prekršili član 6 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju koji propisuje da u ustanovi nije dozvoljeno političko (stranačko) organizovanje i djelovanje. Na žalost, nije bilo adekvatnog odgovora Ministarstva prosvjete. Znači, **neophodno je precizirati za koje svrhe se ne smije izdavati ova imovina.**

U članu 80 u stavu 6 osnovnog teksta zakona navedeno je da **Direktora javne ustanove bira i razrješava ministar.**

CGO predlaže sljedeću normu: **Direktora javne ustanove bira i razrješava Školski odnosno upravni odbor javne ustanove.**

Obrazloženje: Navedeni prijedlog je usklađen sa članom 72, stav 1 osnovnog teksta Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju koji propisuje **da javnom ustanovom upravlja školski odbor, a izuzetno da javnom ustanovom iz oblasti predškolskog vaspitanja i obrazovanja, domom učenika i organizacijom za obrazovanje odraslih upravlja upravni odbor.** Zakon mora biti ujednačen, a njegove norme ne mogu biti u suprotnosti i **na ovaj način bi se obezbijedila ravnopravnost svih kandidata, nepristrasnost i objektivnost u rukovođenju školama bez političkog uticaja**, jer bi bio biran onaj ko ima podršku svih zainteresovanih strana (Ministarstva, opštine, zaposlenih u školama, roditelja) a one su najbolje predstavljene upravo u sastavu Školskog odbora, a ne kroz poziciju ministra koji je politička ličnost.

U nacrtu izmjena i dopuna Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju navedeno da se u članu 80 poslije stava 6 dodaje novi stav kojim „**U postupku izbora direktora javne ustanove ministar obrazuje tročlanu komisiju koja obavlja usmeni intervju sa prijavljenim kandidatima koji ispunjavaju propisane uslove i razmatra priložene programe razvoja ustanove.**“

CGO predlaže da ovu dopunu novog stava treba **brisati.**

Obrazloženje: Struktura školskog odbora odnosno upravnog odbora je reprezentativni skup zainteresovanih strana (tri predstavnika Ministarstva, odnosno tri predstavnika opštine za ustanove čiji je osnivač opština, jedan predstavnik zaposlenih i jedan predstavnik roditelja). Imajući u vidu raznolikost u strukturi i ovlašćenja koja isti ima, ni u kojoj verziji nije potrebno da presudnu ulogu u izboru direktora škola ima ministar, nezavisno od toga da li on samostalno donosi tu odluku ili na prijedlog bilo kakve komisije. Dodatno, u članu 82, stav 6 propisuje se da *direktor javne ustanove podnosi školskom, odnosno upravnom odboru izvještaj o radu, prema potrebi, a najmanje jedanput godišnje*, iz čega slijedi odgovornost prema Školskom odboru, a što je takođe argument da ga Školski odbor mora i birati.

Komentar na nacrt Izmjena i dopuna Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju

U nacrtu se u dva člana 66 i 66a uvode izmjene i dopune koje su neustavne i nezakonite. Naime, u članu 66, stav 7 stoji „**Protiv odluke školskog odbora ne može se voditi upravni spor**“, a u članu 66a, stav 4 „**Protiv odluke komisije iz stava 3 ovog člana ne može se voditi upravni spor.**“

Oba ova stava **treba brisati**.

Obrazloženje: Oba gore navedena stava su ustavno i zakonski nedopustiva norma i moraju se brisati, jer upravni spor je zaštićena pravna kategorija koja ima zadatak da pravom štiti interes svakog pojedinca kao fizičkog lica i pravnih lica, koja imaju pravo njegovog pokretanja ako smatraju da im je upravnim ili nekim drugim aktom povrijeđeno neko pravo ili na zakonu zasnovan interes. Svako fizičko lice ima pravo da ga pokrene ako je bilo nosilac prava i obaveza o kojima se rješavalo u upravnom ili drugom postupku.

Komentar Zakona o obrazovanju odraslih

Tekst nacrta izmjena, dostupan na sajtu Ministarstva prosvjete, nije tehnički sređen tekst već je data verzija u kojoj su sve riječi spojene tako da ga je nemoguće komentarisati. Stoga se CGO komentari odnose na važeći zakon koji se mijenja i dopunjuje.

Član 10 Zakona o obrazovanju odraslih koji propisuje **da se neformalno obrazovanje, odnosno učenje „ostvaruje kroz organizovane i planirane ciljeve i podršku, radi sticanja i unaprjeđivanja znanja, vještina i kompetencija, koje se mogu provjeravati i dokazivati u postupku sticanja nacionalne stručne kvalifikacije, odnosno ključne vještine“.**

CGO predlaže da isti treba dopuniti i precizirati sa članom 7, stav 1, tačka 7 Zakona o nacionalnim i stručnim kvalifikacijama. Takođe, treba brisati riječi „sticanje nacionalne stručne kvalifikacije“ i umjesto njih dopuniti riječima **“eventualnog testiranja kojima se žele pokazati vještine“.**

Obrazloženje: Nejasno je što podrazumijeva „provjera i dokazivanje u postupku sticanja nacionalne, stručne kvalifikacije“? Da li je to moguće i prihvatljivo samo kroz licencirane programe neformalnog obrazovanja. Da li se sve druge vještine stečene obukama i učenjem kroz nevladin sektor sektor neće moći utvrđivati i biti prihvatljive u postupku sticanja nacionalne stručne kvalifikacije? **Takvo rješenje je neodrživo, diskriminatorno i podložno stvaranju monopola na štetu javnog interesa.**

Dalje, CGO predlaže da stav 1 člana 14 kojim se propisuje da se „neformalno obrazovanje **stiće** po programima obrazovanja odraslih“ treba izmijeniti na način da se „neformalno obrazovanje **može steći** po programima obrazovanja odraslih“.

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

Demokratiju se uči
Democracy is to be learnt

U stavu 2 istog člana 14 koji propisuje da „*programe obrazovanja iz stava 2 tačka 1 ovog člana donosi organ državne uprave nadležan za poslove rada, na predlog nadležnog savjeta, u skladu sa posebnim propisom*“, ne smije postojati monopol i obaveza samo državnog organa.

Norma iz stava 4 člana 14 koji predviđa da „*programe obrazovanja iz stava 2 tač. 2 i 3 ovog člana, na prijedlog Centra za stručno obrazovanje, odnosno organizatora obrazovanja donosi nadležni savjet, u skladu sa posebnim propisom*“ takođe je **nepotrebno ograničavajuća i treba je brisati**.

Obrazloženje: Naime, ovako definisani stavovi od strane Ministarstva prosvjete zatvaraju vrata svim vrstama obuka i učenja koja nijesu licencirana a poznato je da programi neformalnih učenja i obuka koji pruža civilni sektor u Crnoj Gori u velikoj mjeri nijesu licencirani upravo jer su mnogi od njih projektne aktivnosti koje se mogu, ali i ne moraju ponavljati u dugogodišnjem djelovanju, već su ograničene rokom završetka projekta, a što ne znači da nijesu kvalitetne i korisne. Ukratko, **član 14 pored navedenog svakako u cjelini treba u potpunosti izmijeniti i prilagoditi svim oblicima neformalnog obrazovanja**, imajući u vidu značaj rada NVO u Crnoj Gori, naročito onih koje imaju dugogodišnje neformalne programe obrazovanja i vrše stručne obuke kroz brojne projekte, a nijesu licencirani zbog načina funkcionisanja i finansiranja ovih organizacija.

Član 21 Zakona o obrazovanju odraslih koji se odnosi na izvođače programa obrazovanja i ističe da „*obrazovanje odraslih izvode nastavnici, saradnici u nastavi, nastavnici, odnosno instruktori praktičnog obrazovanja, predavači, voditelji i drugi stručni radnici (u daljem tekstu: izvođači), u skladu sa zakonom kojim se reguliše odgovarajuća oblast obrazovanja, obrazovnim programom, odnosno programom obrazovanja*“.

Izvođači iz stava 1 ovog člana moraju biti andragoški osposobljeni“.

CGO predlaže da u članu 21 stav 1 treba brisati riječ “stručni radnici” i umjesto njih staviti “**stručnjaci koji pružaju i posjeduju ekspertsko teorijsko ili praktično znanje u potrebnim oblastima**”.

Stav 2 ovog člana brisati, jer nije usklađen sa Zakonom o nacionalnim i stručnim kvalifikacijama.

Obrazloženje: Izvođači za neformalne programe obrazovanja odraslih ne smiju biti ograničeni time da moraju zapošljavati andragoge jer se time ide ka kreiranju monopola male grupe ljudi u Crnoj Gori koje bi onda praktično kontrolisali što će dobiti licencu a što ne. Takođe, podsjećanja radi, član 7 stav 1 tač 16 Zakona o nacionalnim i stručnim kvalifikacijama propisuje da je samo ispitivač lice koje ima odgovarajuću licencu za ispitivanje dok se od izvođača to ne traži. Na primjer: zašto bi nekom od trenera za obuku pisanja projekata koji je kroz višegodišnju praksu i rad postao ekspert u toj oblasti, a nema licencu bilo zabranjeno da vrši obuke i prenosi znanje i vještine, a koje su prepoznate recimo na tržištu kao nedostajuće vještine?

Član 21 a Nacrta Izmjena i dopuna ovog zakona predviđa da “andragoško osposobljavanje stiče se završavanjem programa andragoškog osposobljavanja u organizaciji Centra.

Centar je dužan da najmanje dva puta godišnje organizuje osposobljavanje iz stava 1 ovog člana. Program iz stava 1 ovog člana donosi nadležni savjet.

Nakon završenog osposobljavanja kandidatu se izdaje potvrda o andragoškoj osposobljenosti.”

CGO predlaže da član 21 a **treba brisati**

Obrazloženje: Ovako definisana norma predstavlja samo stvaranja monopola i dodatnih prihoda Centru za stručno osposobljavanje, a pri tom i ozbiljnu, nepotrebnu i neodrživu biznis barijeru za sve one koji sprovode neformalno obrazovanje i nije u javnom interesu. Naime, obavezna andragošku osposobljenost za pružaoce obuka, da bi dobili licencu ukoliko žele da nastave sa pružanjem obuka, nije međunarodna praksa a nezakonita je sa aspekta oštećenja pravnog okvira u Crnoj Gori. Naime,

Tel: +382 20 228 479
Fax: +382 20 228 499

info@cgo-ccce.org
www.cgo-ccce.org

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 96
81000, Podgorica, Crna Gora

www.facebook.com/cgo.cce

www.twitter.com/CGOCCE

www.instagram.com/cgo-ccce

www.linkedin.com/cgo-ccce

www.youtube.com/user/cgocce

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

stežene stručne kvalifikacije i znanja, uz ono što je potražnja za pružanjem obrazovnih usluga, takvih lica na tržištu ne smiju biti ograničeni monopolom CSO da izdaje pojedinačne licence tim licima odnosno da moraju svi proći andragoško osposobljavanje.

U članu 27, pored nabranja postojećig ustanova u kojima se vrši neformalno obrazovanje, CGO predlaže da se navede «**prostorije nevladinih organizacija ili za to prilagođeni prostori (kongresni centri, hotelske sale, itd)**».

Obrazloženje: Pružanje neformalnog obrazovanja ostvaruje se i u drugim ustanovama i organizacijama, poput NVO, privrednim subjektima, privrednim asocijacijama.

Snežana Kaluđerović, viša pravna savjetnica

Tel: +382 20 228 479
Fax: +382 20 228 499

info@cgo-cce.org
www.cgo-cce.org

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 96
81000, Podgorica, Crna Gora

www.facebook.com/cgo.cce

www.twitter.com/CGOCCE

www.instagram.com/cgo-cce

www.linkedin.com/cgo-cce

www.youtube.com/user/cgocce